

Kardeljevo potovanje

„Edvard Kardelj, verjetni naslednik Josipa Broza-Tita, se od včeraj nahaja v tej prestolnici.“ Tako je mednarodna tiskovna agencija UP naznala prihod Kardelja v Santiago de Chile.

Že v prejšnji številki smo v spanem tekstu opozorili na to nenavadno potovanje, ki je v različnih latinskoameriških demokratičnih krogih vzbudilo naravno pozornost. S tem dejanjem je jugoslovanski komunistični režim, po enem svojih največjih predstavnikov, stopil na pot direktnega agitiranja na latinskoameriškem kontinentu.

Kardelj ni gospodarski, ne družbeni strokovnjak; tudi nima njegovo potovanje tega značaja. Je torej le propagandistični sprehod marksističnega ideologa, katerega namen je agitacija, prav v času in prostoru, ki se trenutno nahaja v kritičnem položaju.

Kardelj si je izbral za svoje potovanje (oziroma je dobil zanj navodilo „od zgoraj“ od samega Tita) tri latinskoameriške države, okoli katerih se zadnje čase pleje različna sklepanja. To so Čile, Peru in Mehika. V marsičem so različne, a imajo neko skupno točko: postavljene so prav v tem času pred dogodke, ki lahko bistveno spremenijo njihovo zgodovinsko pot.

Čile se nahaja v začetku volilne kampanje. Prihodnjega septembra bodo nastopale predsedniške volitve, v katerih nastopajo v glavnem tri struje: desnica, zbrana okoli Alessandrija, levica s komunisti in sopotniki okoli Allendeja, v sredi pa krščanski demokrati, katerih kandidat je Radomir Tomič. Kaj naj tu opravlja Kardelj? Mnogo: znano je Tomičevo navdušenje za jugoslovanski družbeni sistem; zlasti za samoupravljanje, katerega pa sam v bistvu ne pozna. Kardelj pa je ravno glavni teoretik jugoslovanskega komunističnega samoupravljanja. Kako negativno je lahko njegov vpliv v že itak majajoci se čilski demokraciji, si lahko predstavljamo, kajti bistvo jugoslovanskega samoupravljanja, kot tudi ustroja sedanje jugoslovanskega družbenega sistema je kontrola vsega procesa po eni sami stranki (komunistični). In to lahko postane usodno tudi zato, ker se v čilski krščanski demokraciji nekateri maloštevilni a zato toliko bolj glasni, navdušujejo za sodelovanje s komunisti.

Pa pogledjmo nekoliko, kakšen položaj je v Peruju. Vojaška vlada grala Velasco Alvarada je od vsega početka krenila na svojo pot. Agrarna reforma, ki jo je pričela izvajati, ji je prinesla močno opozicijo s strani veleposesnikov. Postopoma se je vlada nagibala vedno bolj v ekstremen položaj tudi kar se tiče tiska. Neka utopična popolna tiskovna svoboda nikakor ni realna. To dokazujejo številne neprilike po zaplenitvi dveh desetih dnevnikov v Peruju, ki sta ravno bila v najstrožji opoziciji do režima. Zanimivo je tudi dejstvo, da so se po deželi pričele organizirati oborožene skupine, neke vrste ljudski komiteji „za obrambo revolucije“. Ker se je v javnosti dvignil silen preplah in močna opozicija, je vlada prav te dni izjavila, da v teh komitejih komunisti ne bodo imeli nobene besede, nasprotno, da se ljudstvo oborožuje prav zato, da bi preprečilo morebitno komunistično izrabljanje položaja. A položaj še ni jasn.

Mehika je že nekoč trpela pod komunističnem terorjem, pa se ga je (kot edini primer v zgodovini) rešila. Mehika je javnost je o nevarnosti komunizma dobro poučena, a številni prevratniki stalno postavljajo v nevarnost njen demokratski sistem. Tudi Mehika je postala zadnje čase zbirališče in pribežališče vseh tistih, ki so zaradi svojega komunističnega prevratnega delovanja morali zapustiti svoje države. Mnogo od teh je bilo rešenih potem ugrabitve diplomatov in pritiska na domače vlade.

Kot smo že omenili, so vlade kakor tudi javnost v vseh treh obiskanih državah o nevarnosti komunizma poučeni. A ozadje Kardeljevega obiska obiska in sploh vsega jugoslovanskega

KOSYGIN PRVIČ PRED ČASNIKARJI

SAMOGOVOR

Sovjetski ministrski predsednik Kosygin je prvič v svojem življenju sklical časnikarsko konferenco, katere se je v Kremlju udeležilo ok. 300 sovjetskih in tujih časnikarjev.

Na tej svoji prvi tiskovni konferenci je bil seveda Kosygin edini govornik. Nobenemu časnikarju ni bilo dovoljeno postavljati vprašanja ali kakor koli izražati svoje mnenje.

Kosygin je silovito napadel Nixon, ker je odločil severnoameriški vojaški poseg v Kambodžo proti komunističnim gverilcem in severovietnamski vojski. Poročajo, da je Kosyginov besedni napad na Nixon mogoče meriti z znanimi besednimi izbruhi Hruščova proti takratnemu ameriškega predsedniku grahu. Eisenhowerju, ko mu je (Hruščov) odvedal obisk v Moskvi leta 1960 vsled incidenta z ameriškim vojnim letalom U-2 nad sovjetskim ozemljem.

Kosygin je med drugim rohnal: „Kako je mogoče spraviti sedanje dejanje Nixona v sklad z njegovimi ponovnimi izjavami o prehodu iz razdobja konfrontacije v razdobje pogajanj? Ali je mogoče resno govoriti o žejni ameriškega predsednika po plodovitih

pogajanjih... medtem ko ZD kršijo ženevske dogovore iz leta 1954 in 1962 in kakšna je vrednost mednarodnih pogodb, ki jih ZDA s tako lahkoto kršijo?“

Z ozirom na Nixonovo izjavo, da hočejo ZDA „rešiti ameriško čast in življenje ameriških vojakov“, je Kosygin zagrabil samo za besedo „čast“ in zbesnel: „Nixon se norčuje iz besede „čast“. Če s častjo misli na rušenje mest in vasi, umore žensk in otrok, potem takšna definicija ne potrebuje komentarja.“

Tiskovno konferenco je Kosygin v nadaljnjih izjavah spremenil v osebni napad na Nixon. Očital je osebno njemu, da „se je postavil za svetovnega orožnika“, da je „prekršil nevtiralnost Kambodže in Laos“, da „poskuša uničiti narodno-osvobodilni boj v jugovzhodni Aziji“, itd.

Silovito je reagiral tudi Peking. Pekinška radijska postaja je v uradni objavi označila ameriški vojaški poseg v Kambodžo za „nemno izzivanje“ in zagotovila „kamboški napredni čilam vso našo pomoč“. V radijski oddaji pa ni bilo govora o direktni vojaški pomoči Rdeče Kitajski.

Zavezniški uspehi v Kambodži

Vojaška pogodba med Vietnamom in Kambodžo

Za svoj vojaški poseg v Kambodžo, kjer so imeli vietnamski komunisti velikanska skrivališča in skladišča vojaškega materiala za svoj boj v Južnem Vietnamu, je severnoameriško vojaško poveljstvo določilo 8000 ameriških vojakov. Skupno z njimi je v Kambodžo vdrlo več tisoč južnovietnamskih vojakov.

Ta zavezniška vojska se je po predvidenem načrtu pognala v bliskovito prodiranje proti prestolnici Kambodže Phnom Penh, proti kateri so tudi komunistične sile namerile svoje napade.

Medtem, ko so kamboške vojaške sile čistile teren ob kamboško-vietnamski meji proti severu, je zavezniška vojska prevzela čiščenje gverilcev ob reki Mekong, na področju, ki teče skozi Kambodžo ter se ji je posrečilo ob intervenciji skupine rečnege vojnega ladjevja zavzeti važno železniško in cestno središče ob reki Mekong Neak Leung, s čemer so preprečili komunističnim silam zaprtje mekonške vodne žile proti kamboški prestolnici Phnom Penh.

Prodiranje ameriško-vietnamskih oddelkov se je takoj nadaljevalo ter so v minulem tednu vkorakovali v kamboško prestolnico samo in jo tako zavarovali pred nevarnostjo padca v komunistične roke.

Severnovietnamske vojaške sile in kamboški in južnovietnamski gverilci so se umaknili na področje zahodno od Phnom Penha ter jih zavezniške sile še naprej zasledujejo in preganjajo.

Med prodiranjem so ameriški in južnovietnamski oddelki zaplenili ogromne količine predvsem sovjetskega orožja in drugega vojnega materiala, vključno živih in sanitetnih potrebščin.

Južni Vietnam in Kambodža sta v ponedeljek podpisali medsebojno obzambno pogodbo ter objavili, da hosta

kamboška in južnovietnamska vojska tesno sodelovali v bodoče pri preganjanju komunistov. Južnovietnamska vojska bo smela vsak trenutek prekočiti kamboško mejo v zasledovanju komunistov, prav tako bo smela prečkati južnovietnamsko mejo v boju proti komunističnim gverilcem.

Od začetka sedanje ofenzive proti komunistom v Kambodži, ki se je začela 29. aprila t. l., so Amerikanci utrpeli 65 mrtvih in 259 ranjenih, južnovietnamska vojska pa 225 mrtvih in ok. 1000 ranjenih. Severovietnamskih komunistov so zavezniške sile pobile nad 4500, zaplenile pa več sto ton vojnega materiala. Severnoameriški bombniki B-52 so izvedli več silovitih bombnih napadov na komunistična središča v Kambodži in v Vietnamu.

Brandtova vzhodna politika

Bahr in Gromiko

Posebni Brandtov odposlanec Egon Bahr se je minul ponedeljek vrnil v Moskvo na predvideni večdnevni obisk sovjetske prestolnice, da bi s sovjetskim zunanjim ministrom Gromikom in drugimi sovjetskimi strokovnjaki nadaljeval razgovore o morebitni zahodnonemško-sovjetski nenapadni pogodbi.

Tik pred Bahrovim odhodom je sovjetsko glasilo Pravda objavilo močan napad na „zahodnonemški militarizem“. V svojem članku Pravda trdi, da nedavno poročilo v Bonnu o „obrambi Zahodne Nemčije ni nič drugega kakor načrt za ustvaritev in razvoj zahodnonemške vojske, ki naj bi zahodnonemskim reakcionarnim krogom služila za izvajanje pustolovske zunanje politike.“

Opazovalci menijo, da je bil članek

Kardelj, stalinist najčistejšega kova, ne more govoriti latinskoameriškim narodom o neodvisnosti, ki jo zahtevajo, saj je sam po vojni ponujal Jugoslavijo in Slovenijo v popolno hlapčevstvo Sovjetski zvezi. Ne more nuditi gospodarske alternative latinski Ameriki, ko jugoslovansko gospodarstvo pada iz poloma v polom. Ne more razpravljati o socialnih problemih, ne o agrarnih reformah, ne o pravični razdelitvi bogastva, saj ti problemi v Jugoslaviji, po 25 letih neomejnega vladanja še sedaj niso rešeni.

Kardelj nastopa tu le kot ideološki agitator, ki pripravlja pot novim nastopom modernega komunizma, ki bodisi potem krvavih revolucij, bodisi pod krinko demokratičnosti, skuša podjarmiti latinskoameriške narode.

Persecución en la Unión Soviética

...No se han acallado aún los ecos de los festejos del centenario de Lenin, a quien se ha querido presentar como un benefactor de la humanidad, cuando ya nos llegan noticias de nuevas persecuciones en la Rusia Soviética. Recientemente han sido los judíos rusos, los que han padecido ira de los jerarcas moscovitas. Ahora son los tártaros, pueblo original de Crimea, quienes deben sufrir las consecuencias del inhumano sistema, creado por Lenin.

Los tártaros han sido deportados de su tierra natal en épocas de Stalin. Ahora, con motivo de los festejos leninianos, muchos de ellos se han dirigido a Moscú, para protestar por su injusta situación, y pedir, les dejen volver a Crimea. Pero la policía secreta soviética, la KGB, mediante sorpresivas redadas, ha detenido, encarcelado y luego llevado con destino desconocido a más de 160 de ellos.

Los tártaros, como tantos otros pueblos, son víctimas de un estado policial, que, a pesar de los esfuerzos que realizan sus dirigentes, por presentarlo como modelo de sociedad, es uno de los sistemas más tiránicos e imperialistas, que hasta ahora han sojuzgado a la humanidad.

Preganjanja v Sovjetski zvezi

Ni še potihnil odmev proslav Leninove stoletnice, katerega se je hotelo svetu predstaviti kot dobrotnika človeštva, ko že iz sovjetske Rusije prihajajo novice o novih preganjanjih. Pred kratkim so bili ruski Judje tisti, ki so prenašali jezo moskovskih mogotcev. Sedaj pa so Tatarji, narod, ki izhaja iz Krima, tisti, ki trpijo posledice nečloveškega sistema, ki ga je pričel Lenin.

Tatarji so bili izseljeni iz svoje rodne zemlje za časa Stalina. Sedaj, ob priliki Leninove stoletnice, so številni od njih šli v Moskvo, da bi tam protestirali proti krivičnemu položaju, in zahtevali, da se jim dovoli povratek na Krim. A tajna sovjetska policija, KGB, je v nenadnih racijah prišla več kot 160 Tatarov, jih nato zaprla in odpeljala neznano kam.

Tatarji, kot toliko drugih narodov, so žrte policijske države, ki je, kljub prizadevanju njenih oblastnikov, da bi jo predstavili kot model družbe, eden najbolj tiranskih in imperialističnih sistemov, kar jih je doslej tlačilo človeštvo.

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Rudniki, železnice in petletni plan

Pretekli četrtek, 7. t. m., ko so v državi praznovali dan rudarstva (sedaj je sploh povsod v modi praznovati razne dneve), je predsednik general Onganía v javnem nagovoru po radiu in televiziji obrabrazil bodočo državno politiko na tem polju. Argentina je ena najbolj bogatih držav na svetu kar se tiče podzemlja. Širni predeli deželne srh se niso pregledani, in raznovrstne rude ležijo in čakajo, kdaj bo prišel kdo, da jih bo z ne preveč truda dvignil in uporabil. A predsednikov govor ni bil izraz nenadnega prebujenja ra tem polju, pač pa je le del celotnega načrta za razvoj, katerega posamezni deli so vsaj površno že znani, ki pa v celoti še ni izdelan. To je takomenovani razvojni plan, ki ga

prapravlja Državni Svet za Razvoj (CO NADE). Voditelj te ustanove, drž. tajnik Eduardo Zalduendo, je pa ob koncu tedna objavil, da bo celotni načrt objavljen predvidoma v prihodnjih štirinajstih dneh. Funkcionarjem se mudi s končno izdelavo, kajti trenutno se nahajajo v Argentini predstavniki Svetovne banke, katera je državi financirala že razna javna dela (Balcarce, Sogba, Chocón) in upajo da bo tudi mnogo prispevala (finančno) pri izvedbi razvojnega načrta. Načrt sam je razdeljen na dva dela: prvi predvideva kratkoročna dela, drugi pa je za daljšo dobo, ki naj da državi močno infrastrukturno, po kateri naj se Argentina dokončno uvrsti med razvite države.

Funkcionarji Svetovne banke pa bodo tudi pregledali načrt za obnovo železnice. Ena točka tega načrta je elektrifikacija ostarele južne železnice (Roca) in sicer od Constitución do La Plata. Dela bo verjetno izvedla japonska tvrdka Marubeni Iida.

Zmaj v vsemirje

Iz argentinskega vsemirskega oporišča Mar Chiquita (katerega podpira tudi tovrstna ustanova Združenih narodov), so v sredo 6. t. m. z vsem uspehom poslali v vsemirje raketo francoske izdelave Dragón I (Zmaj). Raketa je ponesla do 480 km višine razne instrumente za merjenje vsemirskega sevanja. Ta del Južne Amerike je namreč posebno pripraven za to opravilo, ker sevanje nemoteno prihaja relativno zelo blizu zemlje. Ta učinek je poznan kot južnoameriška geomagnetična anomalija, in se nahaja v Van Allenovem pasu. Tako izstrelitev, kot poznejše merjenje in registracija podatkov je Argentincev popolnoma uspešna.

I Z T E D N A V T E D N

Pavel VI. je proglasil za svetnico Marijo Viktorijo Terezijo Coudere, francosko redovnico iz 17. stoletja. Umrla je leta 1838. V tem stoletju je bila o 82. kanonizacija.

Po vsem svetu so se pretekli teden spominjali 25. letnice konca druge svetovne vojne 8. maja 1945. Za Srednjo in Vzhodno Evropo se je takrat začela nova doba preganjanj in trpljenja pod komunističnimi režimi.

Walter P. Reuther, vodja severnoameriškega sindikata avtomobilskih delavcev, se je ubil v letalski nesreči. Bil je eden izmed odločnih ameriških protikomunističnih delavskih voditeljev. Leta 1948 je bil nanj izvršen atentat, iz katerega je izšel z izgubo leve roke. Nekaj mesecev po atentatu je ameriški

avtomobilski sindikat očistil komunistov in ostalih prevratnih elementov. Hruščevu je ob njegovem obisku v ZDA leta 1959 osebno zabrusil v obraz, da je njegovo zanimanje za delavce samo teoretično.

Protestne demonstracije proti vojni v jugovzhodni Aziji so se pretekli teden nadaljevale v ZDA in v Zahodni Evropi. V Kaliforniji se je eden od študentov polji z bencinom in zažgal.

ZSSR je po nekaterih poročilih začela tipati v Peking, da bi Kitajska pozabila na ideološke ali druge probleme, ki tareta obe velesili v medsebojnih odnosih in da bi se Moskva in Peking združila za nastope proti Amerikancem in drugim protikomunistom v Aziji.

Ostanimo povezani

Misli iz pridige msgr. A. Oreharja v Lujanu na romanju

1. Bogat notranji sad milosti, potrjena povezava z Bogom, poživljeno zaupanje v Marijo, prijetno medsebojno srečanje in utrditev poznanja, da nadaljujemo svoje življenje, za to bomo prosili Boga po Mariji.

Sreča se praznik Vnebohoda, ki je srečen zaključek Jezusovega življenja na zemlji in začetek polnega kraljevstva v nebesih — s praznovanjem naše obletnice odhoda od doma: pri enih 40 let, pri drugih 25 let, po prvi in drugi svetovni vojni. Obojni smo pa žrtve človeškega nasilja.

2. Zahvala Bogu za življenje naj bo današnja sv. maša in za vse uspehe, ki smo jih dosegli doslej. Saj smo bili ob odhodu, kakor Kristus v smrti in trpljenju, sami, ostal nam je Bog in Marija s Sv. Gore in Marija Pomagaj z Brezj. Kje bi danes lahko trohnele naše kosti!

3. Izpoved vere v novo življenje naj bo današnji dan, da nam velja opomin apostolom: „Kaj stojite in gledate?“ Življenje je treba nadaljevati, čeprav v tujini. Ustvariti bodočnost sedanjih generacij in onim, ki iz te zrastejo. Izprimiti si moramo od Boga, „naj nam da duha modrosti in razodetja, da bi ga spoznali in našemu srcu razsvetljuje“

oči, da bi vedeli, kakšno je upanje, v katero nas je poklical“ (Ef 1, 17). Nase obrnimo Kristusove besede: „Pojdite po vsem svetu in oznanjujte evangelij.“ Kdor bo veroval in bo krščen, bo zveličan, kdor pa ne bo veroval, bo pogubljen“ (Mr 16, 15). Pomislimo na Pavlove besede: „Kristusa je kot glavo čez vse dal Cerkvi“ (Ef 1, 23).

En cilj si obnovimo: ohranitev krščanstva in slovenstva v nas. Da to dosežemo, se naslonimo na Boga, katerega prosimo milosti, posebej v molitvi sv. rožnega venca in v rednem evharističnem življenju, letos posebej za prve petke in sobote, ko prosimo stanovitnosti v veri in za duhovniške in redovniške poklice. — Ostanimo povezani med seboj: Iščimo, ohranjujemo in množimo to, kar nas druži. Smemo ostati v svobodi svojih misli, da so le dobre in gredo k našemu skupnemu cilju. Udeležujmo se letos še posebej naše slovenske službe božje in naših prireditev ter podpirajmo tisk.

Skrbimo in molimo za naše družine, mladino, da se ohranijo, molimo za izobražence, da jih bomo imeli in da bodo vedeli, kaj prav storiti, molimo za duhovnike, da poklicni ne usahnejo in da bodo poklicani prav živeli, vernikom za zgled.

Kaj se bere v Sloveniji

„Družina“ ima največjo naklado

Kaj in koliko bere določen narod je važen činitelj za presojenje njegove kulturne ravni. Gotovo so v izobraževanju najvažnejše knjige. A danas si oglejmo malo dnevni in periodični tisk, ki izhaja v Sloveniji.

Trenutno premore Slovenija tri dnevne. Ti so: ljubljansko „Delo“, ki izhaja v 82.000 izvodih, „Ljubljanski dnevnik“ z 37.000 naklade, ter mariborski „Večer“ s 54.000. (K temu bi lahko prišteli še tržaški „Primorski dnevnik“, čikaško levičarsko „Prosveto“ in pa „Ameriško domovino“, ki je najstarejši slovenski dnevnik ter izhaja v Clevelandu, ZDA.)

Sorazmerno spada Slovenija med dežele, v katerih je branje časopisa na srednji stopnji: na vsakih tisoč prebivalcev kupi dnevnik 110 ljudi. V celotni Jugoslaviji je število le 76 na tisoč. Razmere v drugih državah pa so sledeče: v Italiji 101 na tisoč, v Sovjetski zvezi 181, v Bolgariji 200, v Avstriji 225, na Japonskem 416; najvišje pa je razmerje na Angleškem, kjer kupi dnevnik 490 Angležev na tisoč prebivalcev; torej skoro vsak drugi Anglež.

Kar se tiče periodičnega tiska v Sloveniji, pa so številke sledeče: Dvakrat na teden izhajata „Glas“ iz Kranja (18.000 izvodov) in „Gospodarski vestnik“ (7.500 izvodov). Med tedniki pa je na prvem mestu „Tedenska tri-

buna“ (74.000 izvodov), nato „Antena“ (70.000) in „Tovariš“ (68.000). Važni so tudi mladinski „Pionirski list“, „Zvitorepec“, pa še „Pavliha“, ki izhaja v 25.000 izvodih.

Med štirinajstdnevnikmi prednjači daleč verski list „Družina“ s 130.000 izvodov, kar predstavlja tudi najvišjo naklado v slovenskem tisku. Na drugem mestu med štirinajstdnevnikmi pa je ženska revija „Elle“ s samo 22.000 izvodov.

Mesečniki so tudi dobro upeljani. Največjo naklado ima „Naša žena“ in sicer 80.000 izvodov, takoj za njo pa je (in se ji že približuje) mladinska verska revija „Ognjišče“ s 70.000 izvodov. Sledijo razni mladinski mesečniki kot „Ciciban“ (68.000), „Pionir“ (40.000) in drugi. Kot mesečnik tudi že 32 let izhaja „Proteus“ prirodoslovna revija, ki premore 15.000 naklade. Še starejši je „Lovec“ saj izhaja že 52 let, vse pa poseka „Planinski vestnik“, ki je slavil svojo 70 letnico. Svoja glasila imajo tudi druge bratovščine npr. čebelarji, ribiči, vrtničarji itd., a te izhajajo razumljivo v majhnih nakladah.

Mnogo je še drugih manjših revij in revijic (v celoti jih izhaja v Sloveniji nad 400), a na splošno niso poznane. Najmanjšo naklado pa ima „Pionir“ za dnevno čitanje biblije“, ki ga štirikrat na leto izdaja Baptistično

Mir v Canjkovi

Žalostna afeta se je srečno končala

Zadeva župnije v Canjkovi, o kateri smo v našem listu ob svojem času že podrobno poročali, se je končala. Bil je že čas, kajti zapletljivi čkoli tega problema so postali prava časnikarska senzacija, o kateri je režimski tisk zlonamerno razpravljajal. Predmet „debate“ so postale tudi duhovniške kreposti in „slabosti“.

Da povzamemo: v Canjkovi je začasno deloval duhovnik Jože Čampa, katerega je potem mariborski škof dr. Držičnik prestavil drugam. Nekateri farani so se uprli in zahtevali g. Čampa za stalnega župnika. Afera je šla tako daleč, da v Canjkovi ni moglo biti maše. Obe stranki faranov sta se med seboj obdelovali na vse mogoče načine. G. Čampa je, da bi pripomogel k rešitvi, prošil za premostitev v ljubljansko nadškofijo, kamor ga je dr. Pogačnik tudi sprejel. A mir se še dolgo ni vrnil.

Sredi marca pa je končno Canjkova doživela svoj praznik. Ponovno se je brala maša v farni cerkvi. Farani so se zedinili, pozabili na pretekle razlike in skupno sprejeli v svoji sredi novega župnika Antona Fakina. V cerkev, ki je bila toliko časa zaprta, je prvi vstopil novi dušni pastir. Spremljal ga je v zastopstvu škofa stolni dekan Franc Hrstelj, ki je vernike tudi v njegovem imenu pozdravil, ter primerial praznik Canjkove s prihajajočo pomladjo.

Novi dušni pastir je nato pred oltarjem zapel zahvalno pesem. Medsebojna ljubezen in spoštovanje se je končno nrsnilo v to, še pred kratkim tako razburkano fero.

TUDI ŽE PO SVETU

Drugi zvezek zbirke „Svobodni pogledi“ je bil razposlan tudi že na razne strani sveta. Kmalu ga bodo Slovenci po naselbinah tako v Evropi kakor drugod po svetu dobili v roke. In gotovo ga bodo tudi oni pohvalili, kot so ga že Slovenci v Argentini. Knjiga pod naslovom „Pot k prvi slovenski vladi“ obravnava zgodovinske dogodke v času prve svetovne vojne in slovenske osvoboditve. Na 112 straneh je zbranega toliko zgodovinskega gradiva, da je ves izredne vrednosti.

cerkveno okrožje v Ljubljani v 60 do 70 izvodih.

Pred časom je bilo v Sloveniji opaziti nazadovanje tiska spričo napredka televizije. A počasi se je razmerje ustalilo in je pisana beseda ostala na svoji resnični veljavi. Žalostno je le dejstvo, da spričo tolikega števila revij in njih naklade, slovenski pisarski genij ne more dobiti pravega razmaha. Okrnjen je namreč v tisti najvažnejši točki, ki je pogrež za pravo izživiljanje v tisku: v svoji svobodi.

„Tišina je osnovna človeška potreba. Človek potrebuje tišine ravno tako kot zbranosti, kajti nič vrednega ni moči ustvariti, kadar nas glušijo vskovrstni žumi in ropoti. Človek ima pravico do tišine, kot ima pravico do vode in do čistega zraka. Upam, da bo človekova pravica do tišine nekoč popolnoma priznana.“

Svetovni violinist Jehudi Menuhin v UNESCO, novembra 1960

KOROSKA

Volitve v občinska zastopstva

V nedeljo 26. aprila je bilo že tretjič, ko so morali v zadnjih tednih Koroski na volitve; tokrat je šlo za občinske volitve. Kljub temu, da pri občinskih volitvah vplivajo na izid drugačni činitelji kot pri državno-zborskih, je vendar vsa avstrijska pa tudi koroska javnost napeto pričakovala izidov, ker so bile to prve volitve po državnozbornskih in prve po sestavi nove socialistične manjšinske vlade. Zanimivo je, da socialistična stranka ni nikjer dosegla števila glasov, ki so bili zanjo oddani 1. marca pri državnozbornskih volitvah. Obe večinski stranki, socialistična in ljudska stranka, pa sta napredovali v primerjavi z občinskimi volitvami leta 1964 in sicer prva 1,9%, druga pa za 1,3%.

Za koroske Slovence je posebno zanimiv rezultat v dvojezičnih krajih, posebno še v občinah, kjer so vložili lastno slovensko listo. So to občine Suha, Pliberk, Bistrica nad Pliberkom, Globasnica, Žitara ves, Dobra ves, Škocijan, Šmarjeta v Rožu, Sele, Kotmara ver, Hodiše, Bistrica v Rožu, št. Jakob v Rožu, Rožek Ledince in škofiče. V Logi vesi je na skupni listi kandidiral zaveden Slovenec na prvem mestu. V občinah Bekšanj, Svetna ves in Galicija Slovenci tokrat niso več vložili lastne liste, ker so tam kandidirali zavedni Slovenci na izglednih mestih. V Bekšanju

je Avstrijska ljudska stranka sprejela na izgledno prvo mesto Slovenca Mirka Tavčarja, zato je tembolj razveseljivo, da je ÖVP v tej občini mogla pridobiti še šest mandat. Vsekakor znak zaupanja naših ljudi v krajevne strankine mandatarje.

V občinah, kjer so Slovenci kandidirali z lastnimi listami, so dosegli 26 mandatov; če prištejemo še logoveške, kjer kandidira Slovenec na prvem mestu — pa 31. To je vsekakor lep uspeh, če pomislimo, da v nekaterih občinah niso več vložili liste in da kandidirajo zavedni Slovenci v marsikateri občini na listah obeh večinskih strank. Skupno je bilo oddanih za slovenske liste 3224 glasov, medtem ko so Slovenci leta 1964 dosegli le 2924 glasov v istih občinah. V Pliberku, Suhi, Dobri vesi in Žitari vesi so slovenske liste uspele pridobiti tudi mandat več kot poprej. Seveda pa ni prezreti, da so v nekaterih občinah Slovenci nazadovali in zgubili skupno devet mandatov. Vsekakor pa je treba še dodati, da bodo v Pliberku, v Globasnici, v Bistrici nad Pliberkom in v Bistrici v Rožu slovenski mandatarji odločali o bodočem županu, če ne bosta večinski stranki nešli medsebojni sporazum. V teh občinah bodo morali slovenski občinski možje pretehtati vse argumente in trezno presoditi, koga bodo podprli pri županovih volitvah.

GORISKA IN PRIMORSKA

Slovenski jezik in nogomet

Pred nekaj meseci se je med tekmo, ki sta jo odigrali društvi „Zarja“ iz Bazovice ter „Primorec“ iz Trebč, pretel nadvse neprijeten dogodek, ko je sodnik prepovedal igralcem (ki so skoraj vsi slovenskega porekla), govoriti med seboj v slovenskem jeziku.

Ta dogodek je sprožil verigo negodovanj in protestov. Svoj odmev je našel tudi v tržaškem občinskem svetu (vprašanje je vložil dr. Dolhar) ter v deželnem svetu (vprašanje je vložil dr. Štoka).

Koncem aprila je deželni odbornik za šport odgovoril dr. Štoki in rekel, da je sodnik povabil igralce, naj sploh ne govorijo med seboj, ker tako določa nogometni pravilnik. V drugem delu svojega odgovora pa je odbornik za šport kljub temu dejal, da mu je žal

da je prišlo do tega. Interveniral je in da bo še, da se v prihodnje kaj takega ne pripeti več.

Svetovalec dr. Štoka je odgovoril, da je nezadovoljen s prvim delom pojasnila odbornika, ker je pač sodnik prepovedal govoriti igralcem med seboj v slovenskem jeziku. Igralci pa da si lahko izmenjujejo tudi v igri sami razne besede in ukaze, tako kot je to običaj, posebno pri diletantskih družinah. Logično, da so si igralci slovenskega jezika izmenjali te besede v slovensčini. In tega ne more sodnik prepovedati. Zato je njegovo dejanje bilo diskriminacijskega značaja. Tisti del odgovora, v katerem izraža odbornik svoje obžalovanje nad sodnikovim ravnanjem, pa je svetovalec Liste Slovenske skupnosti vzela na znanje in dejal, da je z njim zadovoljen.

I. J. Sodja

Pred 25 leti

Pred 25 leti je bilo konec druge svetovne vojne. Za razne države in narode ima ta obletnica različen pomen. Zmagovalci slave dan zmage, poraženi pa se te obletnice spominjajo sklonjenih glav. Milijonom ljudi je vojska prinesla smrt in strašno trpljenje. Doživetja posameznikov so tako različna, da jih je nemogoče uskladiti in le težko opisati. Mnogi se z veseljem spominjajo osvoboditve pred 25 leti, mnogi pa z žalostjo obujajo spomine na svoje drage, ki so padli na bojnih poljih ali ki so umrli po hudem mučenju in trpljenju.

Doma in v tujini žive tudi Slovenci, ki so skupaj z milijoni drugih narodov doživljali v času zadnje svetovne vojne križev pot koncentracijskih taborišč fašistične Italije in še posebno nemških nacističnih koncentracijskih taborišč. Čez 12 milijonov pripadnikov raznih narodov je bilo pobitih ali pa so od izčrpanosti pomrli v nemških nacističnih taboriščih. Med njimi so bili tisoči Slovencev. Slovence pretresata zlasti imeni dveh koncentracijskih taborišč, to sta Dachau in Mauthausen. Mauthausen so Gorenjci imenovali „hišo smrti“. — To taborišče leži v Avstriji nekako 20 km stran od Linza na Donavi. Mauthausen je imel pod svojo oblastjo 32 drugih koncentracijskih taborišč, med njimi tudi taborišče Ljubelj nad Tržičem. Med najstrašnejše taborišče Mauthausenske komande je spadalo koncentracijsko taborišče Gusea 2. To je bilo uničevalno taborišče Mauthausenske komande. Iz njega je

vodila samo ena pot, to je v smrt. Število ujetnikov v tom taborišču je bilo stalno med 10.000 in 14.000. Najmanj dvakrat na mesec so pripeljali nove ujetnike v skupinah 800 do 1200 ujetnikov. S pobijanjem so delali prostora na novo pripeljanim. Dvakrat do trikrat na leto so se ujetniki menjali. Nobeden ni bil izpuščen, nobeden prestavljen v kako drugo taborišče. Šli so v svobodo skozi krematorij, ki je delal noč in dan. V hudi zimi krematorij ni mogel zmagovati. Zato so pobite, umrle ujetnike polagali na kup sredi taborišča. Izsušena telesa so hitro zmrznila in lahko čakala na čas, ko jih je krematorij spremenil v pepel. Naj bo tem, ki so šli skozi to strašno nacistično taborišče, posvečenih nekaj spominov.

Poljubil bom prag naše hiše in kleče prosil mater odpuščanja

Bilo je prve dni aprila 1945. S Poljakom Vicekom Rotnickim sva postala dobra prijatelja. Pljučnica, ki jo je prebolel (zdravniške pomoči ni bilo nobene), ga je močno oslabil. Vsi smo bili samo še okostja. Delati smo morali 12 ur v podzemni tovarni za Messerschmidt zrakoplove. Hrana je bila slaba in bilo jo je zelo, zelo malo. Naši prašiči doma so jedli boljšo hrano. Solze so nas oblivale, kadar smo se spomnili na tisti krompir, ki so ga dobivali doma prašiči. Za nas so bili le krompirjevi olupki, ki so plavali v „juhi“. Viceku Rotnickemu so začele otekati noge in tre-

buh mu je bil vsak dan večji. Zelo veliko mi je pripovedoval o svoji materi, o svojem rodnem mestu Poznanju. „Jusek (Jože), meni je vsak dan težje zaradi matere,“ mi je govoril. Zakaj? „Veš tolikokrat sem jo žalil, ko me je prosila, naj to ali ono naredim. Vedno sem našel izgovor, da moram hitro oditi prodajat čevlje. Bil sem namreč trgovski zastopnik. In kolikokrat me je prosila, da poromava k Čenstohovski Materi božji. Nikdar ni bilo časa. Veš Jusek, prvo ko pridem domov, bom poljubil prag naše hiše, potem pa na kolnih prosil mater odpuščanja za vse, kar sem ji storil hudega. Naj mi pomaga Čenstohovska Mati.“

Nekaj dni zatem, ko smo zjutraj dobili črno vodo, ki so ji rekli kava, sem se vsedel na rob postelje in previdno obrnil noge na prazen prostor, da ne bi zadel ob mrtvece, ki jih je vsako jutro veliko ležalo po tleh barake. Posrebal sem tisto kavo že skoraj do konca, ko sem postal pozoren na zabuhel obraz, otekle noge mrtveca ob mojih nogah. Presunilo me je, nisem mogel zadržati solz, bil je Vicek Rotnicki.

Usmiljeni samaritan

Aprila meseca 1945 je bil Jože med tistimi, ki so v podzemni tovarni v St. Georgen an der Gusen nakladali na železniške vagonne izdelana krila zrakoplovov. V neki drugi tovarni so potem Messerschmidt lovce sestavljali. Na delu je Jože večkrat šel skozi rov, v katerem sem tudi jaz delal. Tistega dne v aprilu sem ga videl otovorjenega s težko zloženo plahto, veliko, da je pokrila ves železniški vagon. Zložena

plahta mu je ležala na glavi in plečih. Ko sva prišla skupaj, sem ga vprašal, zakaj to težko plahto sam nosi. Saj bi pod njo lahko omagal, saj je bilo v njegovi skupini še deset drugih soujetnikov. Odgovoril mi je: „Veš, nisem mogel drugače, nisem še čisto na koncu, hvala moji materi, vsi drugi so pa tako izčrpani, da ne morejo pomagati, pa sem raje sam zadel.“ Imel je skrbno in modro mater, ki mu je od časa do časa poslala majhen paket, ne težji kot 1 kg. Vse težje so Slovci pokraddi in niso pššli v roke ujetnikom. Mati je napekla pecivo, ki ni izgledalo vabljivo toda vmešala je vedno mast in sladkor tako da je pecivo nekaj izdalo. Tudi zaseke je znala vmes skriti. Joža je preživel in še živi v domovini na Gorenjskem.

Križi

V drugi polovici aprila 1945 so postajale razmere v taborišču vedno hujše. Dobivali smo samo pol litra takozvane juhe na dan in 1 kg kruha za dvanajst ujetnikov. Hlebec kruha je bil zelo majhen, pa 1 kg težak. V njem je bilo le malo žitne moke, bilo je pa veliko smeti, slame in tudi peska. S tremi grizljaji si svojo dvanajstino s lahkoto pospravili. Tisti, ki so delali v kuhinji za SS stražarje, so spravljali krompirjeve olupke v žepo in jih nosili v taborišče, kjer so jih zamenjavali navadno za kako cigareto. Olupki so bili takrat slaščica. Tovarna v St. Georgen an der Gusen je bila vsa podzemna, 12 rokov, ki so bili vsi skupaj skoraj gotovo okoli 2 km dolgi. V njem smo delali dele za Messerschmidt lovske avione. Tam je delal tudi Ivan, doma

blizu Kamnika, ki mu je uspelo, da je včasih organiziral iz nekega kota mleko in nam ga na skrivaj dal. Mleko so sicer uživali izključno le Slovci. Podzemni rovi so imeli tri izhodišča. Tam ob izhodišču so začeli kopati, da pripravijo miniranje. Eksplozije naj bi popolnoma zaprle vsa tri izhodišča. Okoli 12.000 ujetnikov bi pa strpali v požezne rove, odprli velike cilindre cikelonskega plina, da bi se vsi zadušili. Hoteli so, da ne bi zavezniška vojska našla nobenega ujetnika. Vedeli smo, da se nam bliža strašen konec. Kako smo se počutili, ni mogoče opisati. V tistem težkem razpoloženju sem začel iz malega kosa aluminija rezati križ. Križec, podoben križem, ki so jih nosili v dobi križarskih vojska. Imel sem samo grobo pilo in delo ni šlo dobro izpod rok. Približal se mi je Janez, doma z Gorenjske, po poklicu mehanik, in mi svetoval, kako in kaj. Pokazal mi je križec, ki si ga je v tistih dneh sam naredil. Lično in natančno izdelan. Ko sva tako bila zatopljena v opazovanje najmlj križcev, se je za najinim hrbtom približal neki SSOvec srednjih let. Otrpnila sva, saj je to lahko pomenilo 25 udarcev s težkim električnim kablom ali pa s kolom. SSOveci so bili strah in trepet vseh ujetnikov. Jeza je bliskala iz njegovih oči, opazil je križec, ki sem ga imel v roki. Naenkrat je jeza v njegovih očeh usahnila, pogledal je križec nekoliko natančneje in rekel, naj si oskrbiva boljšo pilo, ako hočeva, da bo izdelek boljši. In je počasi šel dalje. Mldva sva hitro skočila vsak k svojem delu. Kaj ga je ustavilo, da ni naložil kazni? Spomini? Morda da v njegovem domu nekaj tudi spoštovali križ?

Novice iz Slovenije

LJUBLJANA. — Na seji komisije za družbenopolitična in idejna vprašanja znanosti, prosvete in idejnopolitičnega usposabljanja komunistov pri CK ZSK (Centralnem komitetu Zveze komunistov Slovenije) so razpravljali o odnosih med šolo, religijo in cerkvijo. Po poročilu ki je temeljilo na podatkih zavoda za šolstvo, je delovanje komunistov na šolah in v drugih družbeno-političnih strukturah nezadostno. Ugotovili so tudi, da je priliv v kadrovske šole vedno manjši ter da na kadrovske komunističnih šolah sploh ne poučujejo predmetov (filozofije in sociologije), ki bi lahko največ prispevali k svetovni nazorni usmerjenosti bodočega učitelja. Vprašanja, s katerimi se je komisija bavila so po pisanju Dela (7.4.70) zelo pereča. — Po takem uvodu pač lahko v najkrajšem času pričakujemo povečane napade na Cerkev v Sloveniji.

LAŠKO. — Premogovnik Huda jama postaja nerentabilen. Zato so v Laškem že dalj časa mislili na gradnjo tovarne valovite lepenke v kooperaciji s tovarno papirja v Radečah. Rudnik je že dal nekaj denarja v sklad za gradnjo nove tovarne, ki naj bi polagoma prevzela vseh 500 zaposlenih v rudniku, del bi prispevala tovarna v Radečah, zaposlili so tudi za posojilo Ljubljanske kreditne banke. Nekaj pa bi krili še z izkupiškem ob likvidaciji rudniških naprav. Nastalo pa je veliko razburjanje v Laškem, ko so izvedeli, da je kreditna banka dala prednost projektu ljubljanske embalažne tovarne za postavitve tovarne valovite lepenke v Logatcu ter je zavrnila projekt radeške papirnice.

GOLNIK. — Bolnica za pljučne bolezni na Golniku sprejme letno okrog 900 bolnikov s pljučno tuberkulozo, 2400 pa zaradi bronhialnih obolenj, astme in vereda pljučnega raka. Na Golniku razpolagajo s 500 posteljami, od katerih pa je 100 zasilnih.

MARIBOR. — Mariborsko mestno prometno podjetje je zvišalo ceno avtobusne vozovnice na 30 par, sedaj stane vozovnica 80 par.

LJUBLJANA. — Prof. Ivan Zika je ob začetku prvega sestanka slovenskih šahovskih problemistov odkril narodnost slavnega „avstrijskega“ in mednarodno priznanega problemista. Je to Josip Plahuta, ki je na največjem problemskem turnirju v zgodovini šaha v Londonu leta 1862 prejel drugo nagrado. Plahuta je bil sicer rojen v Zadru leta 1827, kjer je bil oče učitelj na osnovni šoli. Toda oče je bil iz Batuj pri Gorici, mati pa se je pisala Marija Markežič. Nekateri jugoslovanske šahovske publikacije ga imajo za Čeha, sylvotvne za Avstrijca, Čehi pa za Angleža, čeprav je služboval tudi po raznih čeških krajih.

Ljubljana. — Po velikem požaru Poslopja Politike v Beogradu, se javnost zanima, kako je za gasilnimi lestvami v Sloveniji. Odgovori gasilcev so vznemirljivi; skoraj nikjer nimajo ustreznih lestev za gašenje v višjih nadstropjih. Edino upanje in tolažba je: „Morčja pa ne bo požara“. V Ljubljani že dalj časa čakajo na primerno lestev,

denar je že zbran, problem je le carina, ki zaračuna za tako lestev kar 140.000 din; ta lestev bo dolga 44 m. Zaenkrat pa gasilci v Ljubljani uporabljajo le 28 m dolge lestev, ki je stara že 40 let. V Mariboru imajo 33 m dolge lestev, ki pa je že 4 mesece neuporabna, ker nimajo nadomestnih delov. Celjani imajo brezhibno polavtomatsko hidravlično lestev, ki seže do 9. nadstropja, v Kranju pa 18 metrske lestev iz leta 1933. Koprška meri samo 12 metrov, prav tako Novomeška. Novomeščani bi rabili 24 metrov dolgo da bi dosegli vsa novomeška nadstropja. Pravijo, da ni upanja, da bi jo mogli nabaviti. V Novi Gorici imajo dvanajstnadstropne stavbe, lestev pa seže le do tretjega nadstropja.

CERKNICA. — Cerknško jezero je do vrha polno vode. Zaradi snega in dežja, ki je močno padal v začetku aprila, je voda preplavila tudi Planinsko polje; voda je dosegla tako raven kot že desetletja ne. Zaradi tega je bil tudi nemogočen cestni promet med Planino in Cerknico.

UMRLI SO:

Ljubljana: Ivan Samec, Jurij Pleš, Ljilja Povhe; Frančiška Hočevar r. Erjavec; Ivanka Omahen r. Prijatelj; Dora Sirk r. Dovšak, vdova ak. slikarja Alberta Sirk; Ciril Bitenc; Vencoslav Ban; Andreja Kante; dr. Robert Ogorcutz, sodnik apelacij, sodišča v p., 94; Franc Drečnik; Stanko Kavčič; Matevž Marinčič; Janez Vodopivec, 80; Štefka Repotočnik r. Korenčan; Franc Globokar.

Maribor: Ivan Laderhas, 73; Helena Lešnik; Simon Ploj; Ernest Karba; Ivan Mavrič; Adolf Krajnc; Jakob Lavrič, 79; Josipina Fatur, 86.

Ana Bokalič, Dolsko: Ivanka Žagar r. Hromec, Vevče; Angela Justi, 69, Zaloše; p. Hugo Rožnik, Horjul; Ivana Weber r. Ažman, Jesenice; Franc Roblek, Škofja Loka; Marta Čada r. Kovčič, 88, Trbovlje; Jože Vodlan, Trbovlje; Marija Prijatelj, b. trgovka, 80; Novo mesto; Terezija Jagodič, 80, Planina pri Sevnici; Pavla Dermol, Šoštanj; Marija Bitenc r. Bučan, 83, Vižmarje; Marta Mravljak r. Hrašovec (umrla 20 dni po smrti moža gimn. ravnatelja v p.), Celje; Ferdinand Malnar, Velike Lašče; Anton Repar, Jama; Tone Kolovič, Duplica.

MLADINSKA MAŠA

Dne 3. maja, kot je že običajno, smo se mladi zbrali k mladinski maši. Daroval jo je g. G. Mali.

Ker letos praznujemo 25. letnico izseljenstva in pokolja naših domobrancev, smo naš sestanek posvetili tej obletnici. Zapeli smo našo slovensko himno; zatem sta H. Homovc in P. Andrejak recitirali odlomka iz „Črne maše“ Jeremija Kalina. Kot predavatelj smo naprosili g. P. Ranta, da je pojasnil naše dvome in vprašanja. G. Rant se nam je znal zelo dobro približati. V razgovoru so prišla na dan vprašanja kot: ohranjanje slovenske skupnosti v Argentini; naše delo, da bo nekdanja Slovenija osvobodena in še druga.

Po razgibanem razgovoru smo se razšli pod vtisom te obletnice.

Vseslovensko romanje

Preteklo nedeljo 10. maja smo, kot vsako drugo nedeljo v maju, Slovenci v Argentini poromali v Luján, da se tam zahvalimo Materi božji za vse prejete milosti, in da jo prosimo, naj bo še naprej za nas pri Bogu priprošnjica. Letošnje romanje je sovpadlo s 25-letnico naše narodne tragedije in našega zdomstva, zato je imela slovesnost še poseben prizvok.

Že od zgodnjih jutranjih ur so se začeli rojaki iz Velikega Buenos Airesa, pa tudi iz ostalih 11 krajev države, zbirati v Lujánu. Ob 10, ko se je pričela romarska maša, se jih je nabralo že ogromno število. Pred mašo je zbrane Slovence nagovoril in njihovo marijansko pobožnost pohvalil lujanski župnik. Takoj nato je pristopil k oltarju direktor msgr. Anton Orehar, ki je skupno z gg. Matijem Borštarnjem in Andrejem Zarnikom (iz Rosaria) daroval sveto mašo. Misli iz cerkvenega nagovora prinašamo na drugi strani. Vsi rojaki so pristopili tudi k sv. obhajilu.

Popoldanska pobožnost se je pričela ob dveh. Najprej je imel slavnostno pridigo prelat France Novak. V nagovoru je naglašal zlasti sledeče misli: „Zahvalimo se Bogu Očetu za blagoslov in za vse dobrote v 25 letih. Za-

hvala pa tudi Materi božji za njeno materinsko vodstvo. — Prosimo pri Mariji, ki je Sedež Modrosti, da bi ostala naša vera neoskrnjena v teh preizkušanih časih, ko po koncilu vse vre tudi v Cerkvu. Toda po moči Svetega Duha bo vse to prenehalo in se umirilo in bo Cerkev iz tega vrenja spet izšla vsa lepa iz božjih rok. — Marija Sedež Modrosti naj ohranja v nas globoko spoštovanje do Cerkve, papeža, škofov in duhovnikov. V ponižni ljubezni skušajmo drug drugega razumevati in iskati edinstvo. V težkih trenutkih potrpiamo in počakajmo, da bo božja Beseda nam dala spoznati, kaj je prav. — Marija Sedež Modrosti naj ohranja v nas ljubezen do ponižne molitve. Kdor ne moli, ne bo dolgo veroval. Kdor ne moli, bo izgubil spoštovanje do vsega, kar je lepega in svetega v Cerkvu.“

Po pridigi se je razvila veličastna procesija. Križ, zastave, bandero svetogorske Marije in fantje, otroci, narodne noše, lujanska in brezjanska Marija, duhovščina, žene in dekleta. Dolg spreved, ki je molil in pel svoji Materi na čast. — Po končani procesiji so bile v cerkvi še pete litanije Matere božje ter blagoslov v Najsvetejšim, nakar so se Slovenci (njih število je preseglo 2.500) z novo vero razšli na svoje domove.

Vsak teden ena

BELOKRANJSKA BALADA

Oton Župančič

*Tam na belem snegu je
črni vran zakrakal,
tam na gazi potnik je
žalostno zaplakal.*

*„Oj, ne krakaj, črni vran,
grozno čez poljano!
Črni vran, ti kličeš smrt,
prišla bi prerano.“*

*Kdo bo nosil čizmiče,
čemer novi k maši,
kdo bo sviral v muzike
zvonke si na paši?“*

*Ali kraka črni vran,
mož korake speši —
doktor v mestu je dejal:
„To ti sinka reši.“*

*Kraka, kraka, črni vran —
to je prag domači.
Hvala Bogu! — Ali kdo
čez en ven korači?*

*Krik obupen — potniku
znoj oblije čelo —
ko je mimo okna šla,
smrt spoznal je belo.*

Pred dvajsetimi leti v "Svobodni Sloveniji"

11. maja 1950. — št. 19.

TRUMANOVA DOKTRINA ZA AZIJO

Ko so po letu 1945 sovjeti hoteli s svojimi komunističnimi gverilci zavladata nad Grčijo in z ultimati prisiliti Turčijo, da bi morala pristati na skupno last s sovjeti nad Dardanelami in Bosporom, je predsednik ZDA Truman proglasil, da bodo Združene države z vsemi sredstvi branile nedotakljivost Grčije in Turčije; proti komunističnim gverilcem so ZDA poslale v Grčijo tudi svoje orožje in svoje vojaške strokovnjake. Slično načelo, ki je rešilo Grčijo in Turčijo pred kapitulacijo pred sovjeti, mislijo ZDA sedaj razširiti tudi nad tisti del Azije, ki še ni podlegel komunističnemu valu...

V Indokini je sovjetski agent Hočiminh ustanovil v gorah ob kitajski meji svojo državo Vietminh in njegovo vlado so priznale vse sovjetske satelitske države in tudi Titova Jugoslavija.

Vietnam je še premlada država, da bi se mogla uspešno spustiti v vojskovanje proti Hočimihu... vojskovanje je silno drago, poleg tega mora biti vojska proti Hočimihu vsaj tako opremljena kakor je komunistična, ki prejema orožje iz Sovjetske Rusije.

Ko je bil te dni v Parizu ameriški državni tajnik Dean Acheson, je francoska vlada z vso težo postavila odkrito zahtevo, da morajo ZDA prevzeti glavni del te borbe proti komunizmu v Indokini. Letno bo stalo vojskovanje proti Hočimihu dve milijardi dolarjev in... morajo ZDA približno enako vsoto pomoči letno dajati v obliki hrane in industrijskih izdelkov za mlado vietnamsko državo. Dean Acheson je v imenu ameriške vlade na vso to pomoč pristal. Na Indokino bo tako raztegnjena vojaška in gospodarska intervencija, podobna tisti, ki so jo ZDA dajale in jo še dajejo Turčiji in Grčiji. Kakor je ta pomoč preprečila, da bi Sredozemsko morje postalo sovjetsko jezero, tako naj poseg v Indokino prepreči, da bi sovjeti prišli do oblasti in gospodarskih virov v južnovzhodni in južni Aziji...

SLOVENC V ARGENTINI

V spomin Bambičevi mami

Vedno zadene težko vso našo slovensko skupnost, kadar se loči od nas kak naš dušni pastir ali javni delavec. Premalo pa čutimo udarec, če umrje kak preprosta žena in mati, ki je živela tiha in skrita in pozabljena na svojem domu. Umirajo med nami žene — matere molitve, premagovanja in žrtev. Ko so pokopali v Ljubljani g. profesorja Zoréta, je v nagrobnem govoru omenil med drugim pokojni škof Rožman, da se sedaj boji za svojo škofijo, ko pokopavamo gospoda, ki je vse svoje trpljenje in križe daroval za škofijo. Tudi tu umirajo žene — matere, ki svoje trpljenje darujejo za slovensko skupnost. So med nami matere, katerih sinovi so se borili za svobodo našega naroda, dali so življenje za Boga, narod in domovino, da mi lahko v svobodi in miru živimo. Kako mi take matere, ki so dale na oltar domovine enega, dva, štiri sinove, cenimo, spoštujemo? Taka mati je bila gospa Ivana Leskovec, mati dveh sinov — domobrancev, ki je dne 4. maja v Billinghamstu umrla.

Pokojna se je rodila 2. junija 1877 v Hotederščici. Že kot otrok je morala trdo delati. Kot mlado dekle se je poročila in so se v zakonu rodili štirje otroci. Kmalu je morala skrbeti sama za vso družino. S težkim zaupanjem v Boga je vzdržala. Molitev in delo je bil njen cilj. Prišla so leta okupacije in trpljenja naroda po domačih izdajalcih. Vedela je, da v takim okolju ne bo močga obstati. Oba sinova, Ivan in Franca sta se v domačem kraju pridružila domobrancem. Enako tudi mož od hčerke Francke. Ko se je začela pomikati kolona beguncev proti Koroški, se je tudi rajna pridružila z družino. Ko so iz Vetrinja vračali Angleži našo vojsko

Kalan Božo (Chief Renetria), Kržišnik Janez (policaj), Adamič Marjan (pek), Pregelj Oskar (Stubby), Jan Branko (pekovski vajenec), ter „vsi ostali fantje iz deškega mesta“.

Igro je režiral g. Ladislav Lenček. Njegovo delo je bilo verjetno naporno zlasti, kar se tiče jezika in izgovorjave. Mlad človek ima igralski talent že po naravi, a slovenska beseda marsikomu od mlajših slabo teče. Zato je toliko bolj hvalevredna lepa izgovorjava in kolikor toliko enoten slog. Je pa tudi sicer igra lepo in spontano potekala, kar je tudi režiserjeva zasluga. Scena je bila prijetna. Po režiserjevi zamisli je predstavljala delovno sobo očeta Flanagana, kjer je tudi zborovalnica mestnega sveta.

Pogrešali smo pri predstavah gledališkega lista, tako da so mnogi sodelavci ostali anonimni. Omenimo naj le g. Willenparta in Borštника, ki sta sodelovala pri maskah. Luči pa sta upravljala g. Berlot in Pavle Oster.

Igra je lepo uspela. Upamo, da ni zadnja, ki jo postavi na oder misijonišče. Celoten dosežek, kot tudi nekateri posamezni nastopi dajejo upanje, da se bo od tam lahko razvil še marsikateri odrski talent.

t. m.

Noben fant ni resnično slab

„Mi fantje iz Deškega mesta“ na odru Slovenske hiše

V soboto 2. in v nedeljo 3. maja so gojenci Baragovega misijonišča iz Slovenske vasi predvajali na odru Slovenske hiše igro Karla Heinza Kocha „Mi fantje iz Deškega mesta“. Igra se dogaja v Združenih državah, v Omahi, kjer oče Flanagan, zgodovinska oseba dvajsetega stoletja, vodi svoje deško mesto. Edvard Flanagan (v uvodnih besedah ga je g. F. Sodja nakazal kot najboljšega pedagoga XX. stoletja), je bil ustanovil svoje deško mesto v letih pred in med drugo svetovno vojno. Vanj je sprejel fante-svrote, ki so se potikali po državi, spali po ulicah in kleteh, večkrat tudi kradli in ropali. Mnogokrat je te fante v deško mesto pripeljala policija. Oče Flanagan (22 let njegove smrti poteče 16. maja) jih je s svojo metodo „brez metode“ vse privedel na pravo pot, naredil iz njih može, zgradil osebnosti.

Igra to njegovo delo prikazuje. Ni dramatsko zgrajena, so le slike dogodkov, resničnih dogodkov, ki sose odigravali v deškem mestu, in so ostali zapisani v fantovskem časopisu. Tudi

ni med njimi močnejše povezave. Le oče Flanagan in njegovo poslanstvo tvorita nit, ki se vije skozi vse ljubke prizore dogodkov.

Če bi igri hoteli dati argument, bi ga lahko našli v spreobrnjenju Edija, mladega fanta, ki je očetu Flagananu povzročal največ skrbi, a ga je končno njegova dobrotta, moč njegovega gesla: „Noben fant ni resnično slab“ pripeljala do prave poti.

Gojenci so svoje vloge dobro odigrali. Pri nekaterih je bilo odkriti pravi igralski talent. Vlogo očeta Flanagana je posrečeno uprizoril Franci Stanovnik. Zanimiva figura je bil Vinko Glinšek v vlogi Flagananovega nečaka Nortona. Peter Rot je nastopil kot učitelj deškega mesta, Andrej Rot kot oče Wagner. Eddija je odigral Klavdij Mažgon, napovedovalca Johnyja pa Bokalič Jože. Vsi so bili na svojem mestu in kolikor jim je vloga dovolila, kar teaterski. Enako dobro so zaigrali Marin Tone (župan samouprave), Krajnik Janez, Bokalič Miha, Zitnik Bogdan in Kržišnik Ljilja, kot člani mestnega sveta, ter

BUENOS AIRES

Zveza mater in žena

Vprašanje našega šolstva je bilo ponovno predmet obravnavanja na sestanku Zveze mater in žena 7. maja v mali dvorani Slovenske hiše.

Natančnejši pogled v delo naših sobotnih osnovnih šol, ki sicer na videz avtomatično teče, je pokazalo vrsto „odlik in težav šolskih prizadevanj“ — kot je napovedal naslov — s strani učiteljstva in staršev, katerih sodelovanje je pri tem odločilnega pomena. Dobrohotna izmenjava mnenj med številno zastopanim učiteljstvom in navzočimi materami je bila obenem nekaka bilanca 25 letnih naporov obeh, ki je poleg sadov nakazala koristne zaključke za bodočnost.

Srečanje se je odlikovalo po živahnem sodelovanju vseh navzočih.

Srebrna maša g. Jožeta Guština

V torek, 19. t. m. ob 20 bo daroval svojo srebrno mašo g. Jože Guštin. Sveto opravilo bo v baziliki Sagrado Corazón, Avda. Vélez Sarsfield 1391, v sklopu Comitium „Regina Pacis“ argentinske Marijine legije, katere duhovni vodja je naš rojak.

MENDOZA

Markova nedelja

Dne 26. aprila so imeli rojaki v Mendози svojo že tradicionalno Markovo nedeljo — dan slovenske pesmi. O prideditvi, ki je ponovno pokazala ljubezen mendoških Slovencev do lepe pesmi, bomo poročali v prihodnji številki.

25-letnica naše narodne tragedije in zdomstva

7. JUNIJA ob 16 v SLOVENSKI HIŠI

14. JUNIJA ob 10 v KATEDRALI

ZEDINJENA SLOVENIJA

PO ŠPORTNEM SVETU

V San Juanu se je v nedeljo 2. maja zaključilo XIX. prvenstvo v hokeju s kotalkami. Nastopilo je 11 državnih reprezentanc. Po izredno napeti borbi je Španija uspelo iztrgati svetovni naslov Portugalcem, ki so se morali zadovoljiti z drugim mestom. Tudi Argentini ni uspelo ohraniti tretjega mesta, čeprav je v začetku celo kazalo, da se bo potegovala, če že ne za prvo, pa vsaj za drugo mesto. Toda Italija je premagala Brazil v zadnji tekmi in potisnila Argentino na četrto mesto, Brazilce pa na peto. Na naslednja mesta so se uvrstile ekipe Francije, Čila, Nemčije, Holandije, ZDA in zadnji so bili Japonci.

Na VII. evropskem namiznoteniskem prvenstvu v Moskvi je Jugoslavija med moškimi zasedla drugo mesto za Švedo. Na prejšnjem prvenstvu so zasedli tretje mesto. Za Jugoslavijo so igrali Ištvan Korpa, Milivoj Karakašević, Dragutin Šurbek, Zlatko Čordas, Anton Stipančič. Dekleta so se slabše odrezale, zasedle so šele enajsto mesto. Med posamezniki je Korpa osvojil srebrno medaljo; v finalu ga je Šved Alser premagal s 3:0. V finale sta se uvrstila tudi v parih Šurbek in Stipančič. Tekmovanje za evropsko prvenstvo je bilo od 3. do 10. aprila.

Ljubljanska Olimpija je v polfinalu za pokal Jugoslavije premagala zagrebški Dinamo s 3:1, v finalu pa se bo spet spetala s Crveno zvezdo iz Beograda. Uspeh je sicer velik za ljubljanski klub, za slovenski šport pa ni, saj sta med igralci samo dva Slovence: Ameršek in Oblek. Ostali igralci pa so Škorić, Rogić, Šombelac, Džorlev, Julčić, Šoškić, Gudelja, Pajivoda, Bečević in Pejović. V državni prvenstvu je Olimpija na predzadnjem mestu s 12 točkami (tri točke so ji odbili zaradi lanskega poskusa podkupovanja sarajevskega igralca), in ji bo težko premagati težave.

Maribor je z 21 točkami brez skrbi za izpad iz lige. Mariborsko moštvo sestavljajo slovenski igralci Vabič, Konec, Prosen, Kranjc in Klančnik ter igralci iz drugih delov Jugoslavije: Horvatić, Simeunović, Miličević, Sizrore, Bogičević, Rašević in Spasojević.

Za dobro voljo

Opazovanje

Tomaž pride v mesnico in dolgo, nepremično ogleduje mesarja. Temu je opazovanja kmalu dosti, pa vpraša fanta: „Kaj me pa tako gledaš?“

Tomež: „Mama me je poslala gledat če imate telečjo glav.“

Med zdravniki

„Torej tistega si bolnika le operiral?“

„Sem, kajti če bi še malo čakal, bi ozdravel brez operacije.“

OD DOMA

Država, ki pokliče Vatikan na pomoč, je podobna brezbožnemu, ki na smrti postelji zahteva duhovnika.

„Naj živi“ so mu vzklikali samo toliko časa, dokler je živel!

Vsa vas je pogorela, le šola se je sama podrla.

JAVNI NOTAR

FRANCISCO RAUL CASCANTE

Escribano Público

Cangallo 1642 Buenos Aires
Pta. baja, ofic. 2
T. E. 35-8827

UNIV. PROF.

DR. JUAN BLAZNIK

špecialist za ortopedijo in travmatologijo

Ordinira v torek, četrtek in soboto od 17 do 20

C. José E. Uruburu 285, Cap. Fed.
Zahtevajte določitev ure na telefonu 49-5855

Dr. FRANC KNAVS
ODVETNIK

Lavalle 1290, p. 12, of. 2, Capital
T. E. 35-2271

Uradne ure od 17-20

Na telefonu tudi dopoldne (10-12)

Luján, Ate. Brown 100

T. E. 105 ali 516

V petek in soboto od 9-13

OBVESTILA

SOBOTA, 16. maja 1970:

V Slovenskem domu v San Martinu ob 19 informativni sestanek, nato asado. SKAD priredi v Slovenski hiši ob 19 družabni sestanek, za pripravo letnega programa.

NEDELJA, 17. maja 1970:

Otvoritev kegljišča v Slomškovem domu.

V Slovenskem domu v San Martinu redni sestanek članic SDO. Vabljeni tudi ostala dekleta.

V Slovenski vasi mladinski glasbeni festival.

ČETRTEK, 21. maja 1970:

V Slovenskem domu v San Martinu sestanek Lige Zena Mati ob 18 s predavanjem dr. Tineta Debeljaka: „Kaj naj družina bere?“

SOBOTA, 23. maja 1970:

Na Pristavi ob 16. uri sestanek mladine do 15. leta. Na sporedu lepi filmi. V našem domu v San Justo ob 21 članska večerja.

NEDELJA, 24. maja 1970:

V Zavetišču škofa dr. Gr. Rožmana blagoslovitev temeljnega kamna in postavitev križa. Pričetek z mašo ob 10. V Slovenskem domu v San Martinu mladinski dan — celodnevna prireditev. Na Pristavi ob 16. uri roditeljski sestanek za vse starše šolskih otrok. O važni zadevi bo predaval dr. Stare.

ČETRTEK, 28. maja 1970:

Ob 19. uri v mali dvorani Sloven-

ske hiše predava ga. Anica Kralj. Vabi Zveza slovenskih mater in žena.

NEDELJA, 31. maja 1970:

V zavodu Don Bosca v Ramos Mejia Telovska procesija.

Ob 16.30 v Slovenski kapeli skupna sv. maša Zveze slovenskih mater in žena.

Družinska nedelja v Slomškovem domu.

V Slomškovem domu po procesiji sv. Rešnjega Telesa na razpolago domače kosilo.

DRUŠTVENI OGLASNIK

Seja zveze šolskih svetov bo v petek 22. maja ob 20 uri v prostorih Zedinjene Slovenije. Udeležba zelo važna zaradi proslav 25-letnice.

Medorganizacijski svet se bo sestel 29. maja ob 20 uri v prostorih Zedinjene Slovenije.

Zedinjena Slovenija se iskreno zahvaljuje Slovenski hranilnici za darilo 50.000.— pesov m/n., za kritje stroškov proslav 25-letnice našega zdomstva in Vetrinske tragedije.

Knjižnica Zedinjene Slovenije je odprta vsak dan od 15-20.

PRISPEVAJTE V TISKOVNI SKLAD SVOB. SLOVENIJE!

Cdbor Slovenskega doma v Carapachayu se prav iskreno zahvaljuje vsem, ki so na kateri koli način pripomogli, da je zadnja prireditev ob priliki blagoslovitve doma tako lepo uspela. Posebna zahvala vsem obiskovalcem.

V SLOVENSKEM DOMU V SAN MARTINU
bo v nedeljo, 24. maja

MLADINSKI DAN

Ob 8.00 tekmovanje v odbojki
Ob 11.00 sv. maša v dvorani
Ob 15.30 kulturni program
Ob 18.00 družabna prireditev

s sodelovanjem orkestra
PLANIKA

SDO

Slovenska vas

SFZ

Vas vabita

V NEDELJO, 17. MAJA OB 17.30

na

MLADINSKI GLASBENI FESTIVAL

Nastopajo vsi odseki.

SLEDI PROSTA ZABAVA

Pridite!

Sodeluje orkester PLANIKA

Naš dom

San Justo

V SOBOTO, 23. MAJA OB 21. URI

ČLANSKA VEČERJA

Vabljeni vsi člani in prijatelji Našega doma
Prijave sprejemajo odborniki in g. Marjan Filipič na
T. E. 621-1760

Sodeluje orkester PLANIKA

SLOVENSKA HRANILNICA z. z o. z.

Bartolomé Mitre 97

Ramos Mejia

T. E. 658-6574

Uradne ure: torek, četrtek, sobota od 16 do 20.

DAVČNI PREDPISI

je tema predavanja g. Magistra Milana v soboto, dne 16. maja, ob 20.30 v prostorih hranilnice. Davčna vprašanja gotovo zanimajo vse člane, zato vsi vljudno vabljeni!

1. kulturni večer SKA bo v soboto 23. maja 1970 ob 20 v gornji dvorani Slovenske hiše, z naslovom: Z Nartem Velikonjo v spominsko leto, z besedo Franceta Papeža in branjem še neobjavljenih dokumentov.

Iščemo

spodobnega moža za službo kot

„**MAITRE**“

v odlični restavraciji v San Isidro. Po možnosti z znanjem nemščine ali angleščine. Starost 30-50 let.

Plača po dogovoru

Javiti se na tel. 743-7486 ali na uredništvo lista

Dr. Tone Žužek
ADVOKAT

Uraduje od 17.30 do 19.30 ure.
Ponedeljek, sredo, petek.

Lavalle 2331, p. 5, of. 10
T. E. 47-4852

Vse rojake vabimo k

BLAGOSLOVITVI TEMELJNEGA KAMNA IN SPOMINSKEGA KRIŽA

V SPOMIN 25-LETNICE ZDOMSTVA

Nedelja, 24. maja 1970

Pričetek ob 10 s sv. mašo
Opoldne — kosilo

Pripravljalni odbor

zavetišča škofa dr. Gregorija Rožmana
Martín Fierro 4262 — Barrio Peluffo

Sporočamo vsem, da je dne 4. maja Bog poklical k sebi v 93. letu starosti našo dobro mater, gospo

Ivano Leskovec roj. Gantar

Pokopali smo jo po sv. maši, ki je bila darovana v župni cerkvi v Billinghurstu na pokopališču v San Martinu.

Priporočamo jo v molitev.

Iskreno se zahvaljujemo č. g. Grumu za sv. zakramente, opravljene molitve na domu, sv. mašo, govori in pogrebne obrede na pokopališču. Č. g. Rodetu za opravljene molitve na domu. Iskrena zahvala družinam Čater, Sterle, Rudi Šabec in Zofiji Šabec za prekrasne vence. Hvala vsem, ki so jo prišli kropiti in so se udeležili pogreba.

Especial agradecimiento a las señoras Anita de Burgo, Emi Čebren, Francisca Mafei por su ayuda moral y material. Y especial también al padre Itálico por la bendición y las oración en la casa.

V Argentini: hčerka Marija Bambič z možem;
v Sloveniji: hčerka Francka in sestra Jerica in Jožefa ter sorodniki v Argentini.

Billinghurst - Buenos Aires, Slovenija, 5. maja 1970.

Sporočamo žalostno vest, da je dne 25. aprila 1970 umrl v domovini naš brat

Anton Čibej

Pokopan je bil dne 26. aprila na štjurskem pokopališču

Žalujoci: Pavle, brat, v Buenos Airesu
Marija, sestra, v Rimu
Pavla, sestra z družino, v Palermu, Italija
Tončka z družino, v Sloveniji
Janez, brat, v Sloveniji

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stam
Director: Tone Mizerit
Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
T. E. 69-9503
Argentina

FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5776
TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824
Registro Nacional de la Propiedad
Intellectual No. 996.221

Narečnina Svob. Slovenije za leto 1970, za Argentino \$ 2.900.— Pri pošiljanju po pošti \$ 8.000.—; ZDA in Kanada 13 USA dolarjev; za Evropo pa 16 USA dolarjev za pošiljanje s avionsko pošto. — Evropa, ZDA in Kanada in pošiljanje z navadno pošto \$ USA del Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estación Unidos 425, Bs. Aires. T. E. 33-7218

POBAVNAJTE NAROČNINO!

Slovenski dom
v San Martinu

vabi vse članice in člane na

Informativni sestanek

ki bo v soboto, 16. maja ob 19.

Po sestanku bo na razpolago

Asado

za katerega se prijavite pri odbornikih.